MUHANDISLIK TA'LIMIDA PUBLITSISTIK KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISHNING AKMEOLOGIK YONDASHUVI

Shukrulloyeva Malika Baxshulloyevna
Buxoro davlat texnika universiteti matbuot kotibi

Annotatsiya. *Mazkur tezisda muhandislik ta'limida tahsil olayotgan talabalarda publitsistik kompetensiyani shakllantirish va rivojlantirish masalasi akmeologik yondashuv asosida tahlil qilingan. Akmeologik yondashuv shaxsning kasbiy va ijodiy kamolotga erishish jarayonini ta'minlovchi ilmiy-metodik asos sifatida yoritilib, uning muhandislik ta'limidagi ahamiyati ochib berilgan. Tadqiqot natijalari publitsistik kompetensiyani rivojlantirish muhandis-talabalarning kasbiy yetukligi va ijtimoiy faolligini oshirishini ko'rsatadi.*

Kalit so'zlar: *muhandislik ta'limi, publitsistik kompetensiya, akmeologik yondashuv, kasbiy rivojlanish, kommunikativ kompetensiya.*

Kirish.

Zamonaviy muhandislik ta'limi nafaqat texnik bilimlarni egallash, balki talabalarni ijtimoiy faol, kommunikativ va axborot bilan samarali ishlay oladigan mutaxassis sifatida shakllantirishni ham talab etadi. Bugungi kunda muhandislar ilmiy-texnik yutuqlarni ommaga yetkazish, jamoatchilik bilan muloqot qilish va professional fikrlarini publitsistik uslubda ifodalashga ehtiyoj sezmoqdalar.

Shu nuqtai nazardan, muhandislik ta'limida publitsistik kompetensiyani rivojlantirish dolzarb pedagogik muammo hisoblanadi. Publitsistik kompetensiya muhandisning texnik bilimlarni tushunarli, ijtimoiy ahamiyatli va mantiqiy tarzda bayon eta olish qobiliyatini ifodalaydi.

Mazkur jarayonda akmeologik yondashuv muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Akmeologiya shaxsning eng yuqori rivojlanish bosqichiga erishish qonuniyatlarini o'rganadi. Ushbu yondashuv asosida muhandis-talabalarning publitsistik kompetensiyasini rivojlantirish ularning kasbiy yetuklik darajasini oshirishga xizmat qiladi.

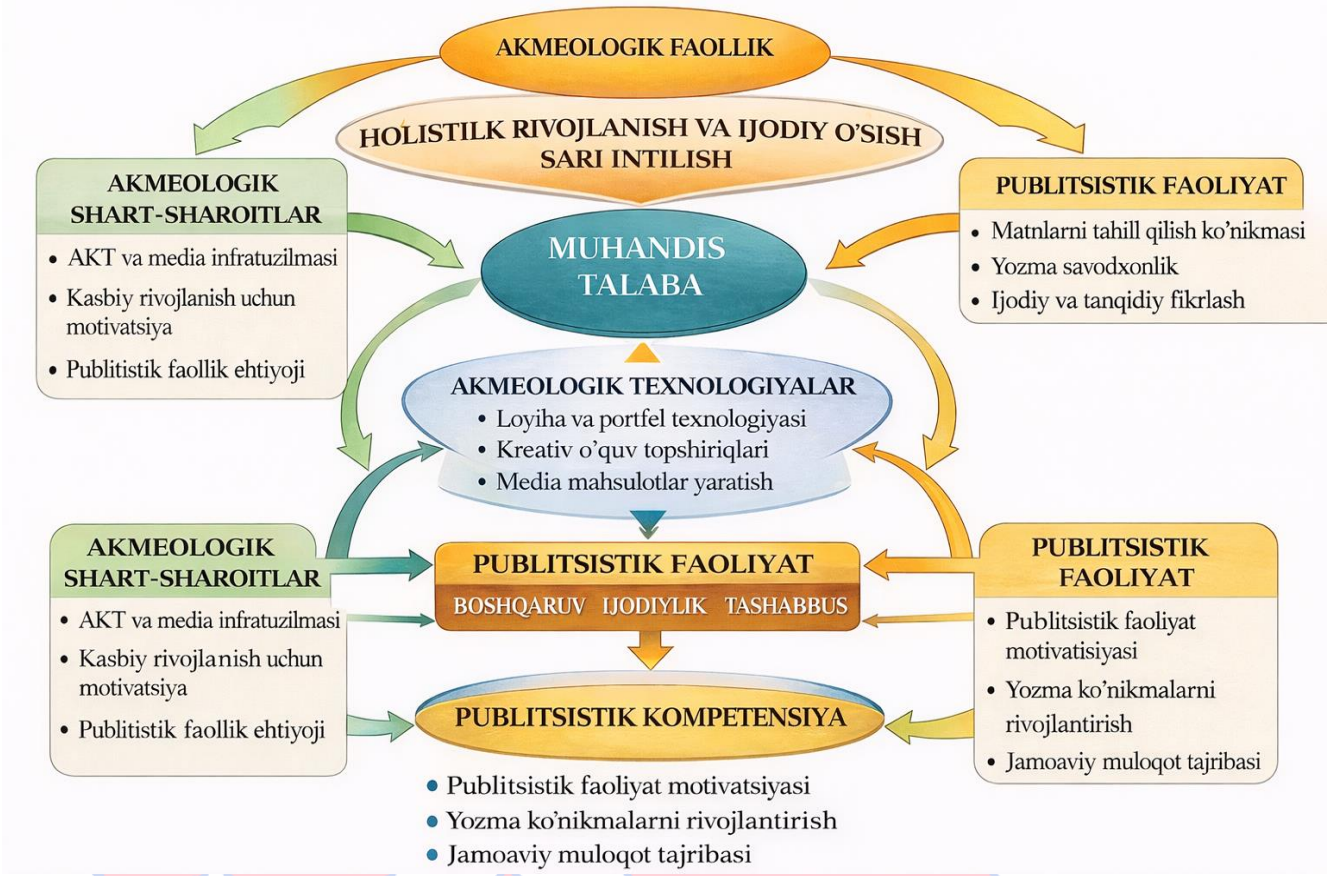
Tadqiqot metodlari.

Tadqiqot jarayonida akmeologik yondashuv muhandislik ta'limiga integratsiya qilindi. Ushbu yondashuv talabalarning shaxsiy rivojlanishi, ijodiy faolligi va kasbiy o'sishini ta'minlashga qaratilgan metodlar majmuasini o'z ichiga oladi.

Tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi:

- ilmiy-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish;
- muhandis-talabalar bilan so'rovnoma va suhbatlar o'tkazish;

- publitsistik yo‘nalishdagi o‘quv-topshiriqlarni ishlab chiqish;
- loyiha va ijodiy ishlar natijalarini monitoring qilish.

1-rasm. Muhandislik ta’limida publitsistik kompetensiyani rivojlantirishning akmeologik yondashuvi

Akmeologik yondashuv asosida o‘quv jarayonida muammoli vaziyatlar, ijodiy topshiriqlar, publitsistik matnlar bilan ishlash va refleksiya elementlari qo‘llanildi. Bu metodlar talabalarni o‘z ustida ishlashga, kasbiy va kommunikativ kompetensiyalarini ongli ravishda rivojlantirishga undadi (1-rasm).

Natijalar.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, akmeologik yondashuv asosida tashkil etilgan ta’lim jarayoni muhandis-talabalarning publitsistik kompetensiyasini sezilarli darajada rivojlantiradi. Xususan, talabalar texnik mavzular bo‘yicha maqola, tahliliy material va axborot xabarlarini mustaqil tayyorlash ko‘nikmalariga ega bo‘ldilar.

Shuningdek, talabalar:

- o‘z fikrlarini aniq va mantiqiy ifodalash;
- texnik axborotni ommaviy auditoriyaga moslashtirish;
- ijtimoiy muammolarni texnik yondashuv asosida yoritish kabi kompetensiyalarni egalladilar.

Natijalar shuni ko‘rsatdiki, publitsistik kompetensiyaning rivojlanishi talabalarining kasbiy o‘ziga ishonchi va ijtimoiy faolligini oshiradi. Bu esa muhandislik ta’limida shaxsga yo‘naltirilgan yondashuv samaradorligini tasdiqlaydi.

Demak, publitsistik kompetensiyani rivojlantirish muhandis-talabalarning kasbiy yetukligi, ijtimoiy faolligi va kasbiy o‘zini anglash darajasini oshiradi. Akmeologik yondashuv asosida tashkil etilgan ta’lim jarayoni talabalarni kasbiy va shaxsiy kamolot sari yo‘naltirib, ularning ijodiy salohiyati va refleksiv fikrlashini rivojlantiradi. Bu esa muhandislik ta’limida shaxsga yo‘naltirilgan va kompetensiyaviy yondashuvlarning uyg‘unlashuvini ta’minlaydi.

Muhokama.

Olingan natijalar akmeologik yondashuvning muhandislik ta’limida katta pedagogik imkoniyatlarga ega ekanligini ko‘rsatadi. Ushbu yondashuv publitsistik kompetensiyani rivojlantirish orqali muhandis-talabalarning kasbiy yetuklikka erishishiga yordam beradi.

Muhokama jarayonida aniqlanishicha, publitsistik kompetensiya muhandisning faqat kommunikativ emas, balki ijtimoiy mas’uliyatini ham shakllantiradi. Akmeologik yondashuv esa ushbu jarayonni tizimli va bosqichma-bosqich rivojlantirish imkonini beradi.

Shu sababli, muhandislik ta’limida publitsistik kompetensiyani rivojlantirishni ta’lim dasturlariga integratsiya qilish, akmeologik texnologiyalar asosida maxsus o‘quv modullarini joriy etish maqsadga muvofiqdir. Tadqiqot davomida aniqlanganki, publitsistik yo‘nalishdagi loyiha va ijodiy topshiriqlar muhandis-talabalarning texnik axborotni tahlil qilish, qayta ishlash va auditoriyaga moslashtirish ko‘nikmalarini samarali rivojlantiradi. Natijada talabalar jamoatchilik bilan muloqot qilishga tayyor, mas’uliyatli va ijtimoiy faol mutaxassis sifatida shakllanadi.

Xulosa.

Mazkur tadqiqot muhandislik ta’limida publitsistik kompetensiyani rivojlantirish masalasini akmeologik yondashuv asosida yoritib, zamonaviy muhandis shaxsini shakllantirishda kommunikativ va ijtimoiy kompetensiyalarning ahamiyatini ilmiy jihatdan asoslab berdi. Axborotlashgan jamiyat sharoitida muhandislarning nafaqat texnik bilimlari, balki ilmiy-texnik axborotni ommaga tushunarli va asosli tarzda yetkazish qobiliyatlari ham muhim omilga aylanmoqda.

Xulosa qilib aytganda, muhandislik ta’limida publitsistik kompetensiyani rivojlantirishni akmeologik yondashuv asosida amalga oshirish ta’lim jarayonining sifatini oshirishga, bitiruvchilarning raqobatbardoshligini ta’minlashga hamda muhandis kasbining ijtimoiy nufuzini yuksaltirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Derkach A.A., Zazykin V.G. Akmeologiya: shaxs va professional rivojlanish nazariyasi. Moskva: Akademiya, 2014. – 312 b.
2. Ananyev B.G. Insonni bilish muammolari va shaxs rivoji. Moskva: Pedagogika, 2001. – 380 b.
3. Verbitskiy A.A. Kasbiy ta’limda kompetensiyaviy yondashuv. Moskva: Logos, 2010. 256-b.
4. Zimnyaya I.A. Ta’limda kompetensiyalar va kompetentlik. Moskva: MGU nashriyoti, 2004. – 284 b.
5. Trilling B., Fadel C. 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. San Francisco: Jossey-Bass, 2009. pp. 48–55.
6. Buckingham D. Media Education: Literacy, Learning and Contemporary Culture. Cambridge: Polity Press, 2003. – 101-108 p.
7. Polat E.S. Loyiha asosidagi ta’lim texnologiyalari. Moskva: Akademiya, 2015. – 272 b.
8. Tojiyev M., Rahimov A. Oliy ta’limda innovatsion pedagogik texnologiyalar. Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. – 121-128 b.